

Zápis z jednání 1. pracovního týmu Odborné komise pro důchodovou reformu

Ukončení II. pilíře a nastavení parametrů III. pilíře

datum: 24. března 2016, 9:00

místo: místnost č. 116, budova MPSV Na Poříčním právu 1, Praha 2

přítomni: viz příložený seznam

Vít **Samek** přivítal přítomné, představil Jana Rafaje, viceprezidenta Svazu průmyslu a dopravy ČR, který přednesl příspěvek k problematice zapojení zaměstnavatelů do III. pilíře, zejména ve vztahu k 3. a 4. kategorii rizikových povolání.

Jan **Rafaj** řekl, že zaměstnavatelé toto téma považují za důležité a chtějí se k němu stavět zodpovědně, dle jeho názoru je však nutné zmínit, že už dnes je zdanění práce vysoké a bylo by vhodné zanalyzovat, zda jsou tyto prostředky využívány efektivně a správně. Na SP ČR vznik důchodový výbor, který vede Pavel Hulák. Jan Rafaj uvedl několik poznatků a postřehy z vlastní firmy Arcelor Mittal:

- Lidé z rizikových povolání odchází z trhu práce předčasně kvůli obecným chorobám a chorobám z povolání, tyto lidé jsou na důchodových dávkách.
- Lidé z rizikových profesí vědí, že nemohou pracovat, čerpají nemocenské dávky, zatěžují tedy systém 2x, neboť musí obejít spoustu lékařů, aby dostali důchodové dávky.
- Není možné pro plynulý chod firmy, mít na klíčových pozicích hodně lidí na dlouhodobé nemocenské.
- Zkušenost se systémem vnitřní rotace zaměstnanců je taková, že ve velké firmě to je možné, ale lidé nemají zájem.
- Předdůchodový systém pro riziková povolání, je nutné řešit společně se všemi aktéry problému, státu se to rozhodně vyplatí.
- Je nutné si uvědomit, že většina zaměstnanců v rizikových povolání nemá ani maturitu, jsou tyto lidé schopni si uvědomit výhody odložené spotřeby? Ano, jsou připraveni a ochotni spořit na důchod, není připravený stát a III. pilíř tyto lidi motivovat.
- Problém je, že důchodový systém je velmi nečitelný, lidé netuší, co je pro ně dnes výhodné a nevýhodné činit ve vztahu k jejich budoucnosti, k důchodovému věku.
- Už dnes velcí zaměstnavatelé přispívají zaměstnancům na spoření ve III. pilíři. Malí zaměstnavatelé na to nemají infrastrukturu a nevyznají se v systému.

Vít **Samek** řekl, že III. pilíř je stabilní a připravený na tyto změny a položil otázku, jak je tedy nutné III. pilíř upravit a co udělat, aby zaměstnanci chtěli v doplňkovém penzijním spoření více spořit a zaměstnavatelé chtěli platit.

Jan **Rafaj** se dotázal, jaký bude vklad státu. Bude stát za „své“ pojištěnce odvádět zdravotní pojištění ve stejné výši jako zaměstnavatel?

Vít **Samek** odpověděl, že je nutné tuto debatu oddělit, že je to relevantní požadavek ve vztahu k systému zdravotního pojištění, ale v tuto chvíli je nutné se nejprve ptát, zda existuje v III. důchodovém pilíři systém formální překážka pro předdůchody ve III. pilíři pro určité (rizikové) profese? Podle jeho názoru ne, stát zde zavedl na žádost sociálních partnerů dvě důležité úpravy podporující možnost předdůchody využívat, a to uznání doby pobírání předdůchodu za vyloučenou dobu pro pozdější nárok na plný starobní důchod z prvního pilíře a úhradu zdravotního pojištění za poživatele předdůchodu, který nebude mít pojistné uhrazeno z jiného titulu. Dále navrhl, aby pro některé zaměstnance, nejprve jen 4. kategorii, byla zákonem zavedena povinnost mít uzavřenu smlouvu ve III. pilíři.

Jan **Rafaj** odvětil, že pokud se budou tyto debaty oddělovat, dopadne zvýšení nákladů jen na zaměstnavatele, ne na stát, kterému se zároveň sníží náklady, neboť lidé nebudou muset čerpat nemocenské dávky.

Zdeněk **Linhart** řekl, že je nutné diferencovat odvody na zdravotní pojištění podle kategorie rizika povolání. A doplnil, že III. pilíř by měl sloužit jako přílepení pro důchodový věk a ne se rozpouštět na předdůchody. Vít **Samek** doplnil, že nejsou peníze, je to o prioritách a zejména je nutné pokrýt dobu, kdy lidé jsou na trhu práce, ale nejsou schopni pracovat. Jan **Rafaj** odpověděl, že se mu také nelíbí cesta přes III. pilíř, kdy si lidé ubírají z toho, co si naspořili na důchodový věk. A dodal, že zaměstnavatelé v rizikových povoláních odvádějí více do systému, protože jejich zaměstnanci mají vyšší mzdu.

Jan **Rafaj** shrnul několik nástrojů, které nabízejí v Arcelor Mittal svým zaměstnancům v předdůchodovém věku, kteří již nejsou schopni plně vykonávat rizikové a náročné profese. Vít **Samek** požádal o dodání analýzy těchto nástrojů v písemné podobě.

Aneta **Karlíková** připomněla, že nás EU tlačí spíše do varianty, aby lidé pracovali co nejdéle, tedy přemýšlet, jak je motivovat k rotaci. A kdyby byl III. pilíř pro 4. kategorii povinný, neumí si představit, jak bychom tyto zaměstnance nutili si smlouvy uzavřít. Vít **Samek** odpověděl, že přeci důchodový systém v ČR není dobrovolný a stejně jako se musí platit do I. pilíře by se platilo do III. pilíře. Jan **Rafaj** doplnil, že při rotaci je problém jednak s odbory, ale i s chybějící legislativou, zároveň bude trvat téměř 40 let, než doběhnou současné smlouvy, které s tím nepočítaly.

Jaroslav **Vostatek** pochválil Jana Rafaje za předložené argumenty, zejména kritiku vysokých odvodů, a poprosil o jejich sepsání pro budoucí diskuzi a práci. Jan **Rafaj** slíbil, že do měsíce pošle materiál pro PT1.

Miroslav **Jára** řekl, že čeští podnikatelé jsou diskriminováni zahraničními firmami, které zisk vyvádějí z ČR, tyto firmy zneužívají české zaměstnance, platí jim nízké mzdy za těžkou práci, tito lidé poté žádají od státu náhradu. Jan **Rafaj** tento problém potvrdil a dodal, že je nutné v ČR změnit strukturu pracovních sil a nebát se automatizace

Martin **Potůček** shrnul dosavadní diskuzi a otevřel ještě téma zaměstnaneckých fondů. Jan **Rafaj** v reakci řekl, že zaměstnanecké fondy nevidí jako ideální řešení pro důchody, vhodnější by bylo systémové opatření, protože v ČR lidé velmi často mění zaměstnavatele. Pavel **Hulák** podpořil argument Jana Rafaje a doplnil, že dle výzkumu lidé věří v zaběhlé struktury APS a ne v nové zaměstnanecké fondy.

Irena **Kubátová** se vrátila k povinnosti zaměstnance mít smlouvu ve III. pilíři a dotázala se, jaká by měla být sankce za porušení. Vít **Samek** odpověděl, že pokud si neuzavře zaměstnanec sám, uzavřel by za něj smlouvu někdo jiný. Aneta **Karlíková** dodala, že v tomto případě však spadneme do oné problematické evropské směrnice. Jan **Rafaj** navrhl, že uzavření smlouvy ve III. pilíři by mohlo být podmínkou pro uzavření pracovní smlouvy, teoreticky to lze považovat za ztrátu kvalifikace na základě nové podmínky. Marek **Suchomel** dodal, že by mohl být problém, když některá profese spadne do kategorie 4 jen na určitou dobu. Pavel **Hulák** doplnil, že je nutné se bavit pouze se o III. pilíři a nenastavovat tyto podmínky i pro pojišťovny.

Jaroslav **Vostatek** na závěr jednání doplnil, že česká legislativa i nadále fakticky vychází z extrémně liberální pozice, podle níž není efektivní existence zaměstnaneckých penzí. Zákon sice formálně implementuje Penzijní direktivu EU, instituce zaměstnaneckého penzijního pojištění se však u nás nesmějí usazovat a nemají ani nárok na licenci při splnění podmínek na ni. Zákon o činnosti institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění je nezbytné zcela změnit a povolit tak i zakládání zaměstnaneckých penzijních fondů v ČR. Samotná „liberalizace“ zaměstnaneckého penzijního pojištění však ještě nepovede k jeho výraznějšímu rozvoji, je nutné reformovat i stávající penzijní připojištění, doplňkové penzijní spoření a soukromé životní pojištění: podmínky těchto segmentů penzijního spoření je nutné sjednotit – a to navíc tak, abychom přešli k systému jednoduchých nízkonákladových penzijních produktů, které se obejdou bez distribučních sítí a vystačí si s náklady (marží) do 0,3 % z aktiv (benchmark). V tomto ohledu mohou významnou roli sehrát zaměstnavatelé – poskytováním ne-li zaměstnanecké penze, tak aspoň jednoduchého poradenství k jednoduchým produktům (workplace pensions), poskytovaného spolu s příspěvkem zaměstnavatele na individuální penzijní (spořicí) účty zaměstnanců. Česká velká důchodová reforma penzijního připojištění (2013) vycházela ze zastaralé koncepce, podle níž si klienti mají vybírat mezi fondy s rozdílným rizikem a toto riziko

plně nést. Penzijní teorie dospěla ve světě k poznání, že klienti jsou inertní, nejsou a ani nemohou či nechtějí být finančně gramotní v uvedeném (investičním) pojetí. Trh zaměstnaneckých a individuálních nízkonákladových penzijních (spořicí)ch) produktů je nutno otevřít bankám a dalším finančním institucím, je zde i prostor pro státní pojišťovnu (spořitelnu). Zahraničních vzorů je v tomto ohledu dost. Irena **Kubátová** v reakci na názor pana Vostatka ohledně zaměstnaneckých penzijních fondů uvedla, že pokud by Odborná komise o tomto návrhu uvažovala, nelze ho diskutovat a doporučovat jen v obecném pojetí, protože by bylo nutné upravit všechny relevantní právní vztahy. Příslušné EU právo obsahuje obezřetnostní pravidla činnosti a dále např. podmínky přeshraničního poskytování, nicméně by bylo na ČR upravit, jakým způsobem má být tento systém organizován – tj. povinnosti zaměstnavatele při financování, a to i pokud by se jednalo o dobrovolná schémata, tedy co se stane, když zaměstnavatel přestane platit příspěvky, nebo nemůže dále financovat z různých důvodů, např. ukončuje svou činnost. Dále je třeba myslet na oblast převoditelnosti práv, tj. i prostředků, v případech změn zaměstnavatele. Kdo bude spravovat plány v případě skončení činnosti zaměstnavatele a další související práva a povinnosti v rámci zaměstnaneckého penzijního schématu. Kdo bude odpovědný za financování v různých scénářích změn u zaměstnavatele v případě zavedení DB plánů, pokud by byly umožněny. Nelze tak podle jejího názoru pokud se má týkat doporučení Odborné komise pro vládu, bez dalšího pouze doporučit zavedení systému, bez doporučení nastavení základních odpovědnostních vztahů a práv jednotlivých stran a bez zvážení, zda je v době individuálních smluv a měnících se pracovních vztahů v rámci pracovní kariéry vhodné zavést schéma navázané na konkrétní zaměstnavatele.

Příští jednání PT1 proběhne **28. dubna od 13:00 v místnosti č. 405** v budově MPSV na adrese **Podskalská 19**.

zapsala: Markéta Havelková

vidoval: Vít Samek

příloha: seznam přítomných

Fiala Tomáš	VŠE
Havelková Markéta	sekretariát OK
Hulák Pavel	KZ
Chmelíková Tereza	sekretariát OK
Jára Miroslav	ASO
Karlíková Aneta	MF ČR

Klamo Josef	MF ČR
Kubátová Irena	MF ČR
Linhart Zdeněk	MPSV
Michalíková Jana	AKAT ČR
Pitterling Marcel	MF ČR
Potůček Martin	OK pro DR
Racoča Pavel	APS
Rafaj Jan	SP ČR
Samek Vít	ČMKOS
Suchomel Marek	MPSV ČR
Škorpík Jan	MPSV ČR
Šulc Jaroslav	ČMKOS
Vostatek Jaroslav	VŠFS
Zrcek Kryštof	ČSSZ